

Ärende: VN/538/2019

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

§ 5/5a/5b

Natur och Miljö understöder förslaget att förtydliga dels a) distinktionen mellan avfall och biprodukter och dels b) när avfall upphör att räknas som avfall preciseras i enskilda paragrafer.

Natur och Miljö välkomnar de nya förslagen gällande gråzonen mellan biprodukter och avfall. Det är viktigt att bygga upp processerna för klassificering som främjar återvinning utan att äventyra miljöskyddsmål kopplade till hantering av regelrätt avfall. Vi stöder den valda strategin att reglera detta på förordningsnivå.

Frågan om när ett material inte längre omfattas av avfallslagstiftning (EoW, End of Waste) är betydelsefull bl.a. för gödselprodukter tillverkade av avfall från jordbruket och/ eller slam. Kretsloppsbaseade gödselprodukter utgör en viktig del av ett miljöanpassat jordbruk i en cirkulärekonomi.

§ 6

Natur och Miljö understöder förslaget att skapa en ny kategori av slam (2b), samt markfyllning (15b). Volymerna för dessa typer av material är betydande.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

§ 9

Natur och Miljö stöder förslaget att ytterligare precisera producentens och försäljarens ansvar för att förebygga uppkomsten av avfall. Det är dock oklart om enskilda produkter kan vägras tillträde på marknaden med stöd av de föreslagna nya paragraferna. Den praktiska tillämpningen av den utvidgade paragrafen bör beskrivas ännu tydligare i den fortsatta beredningen av RP.

§ 10

I förslaget ingår mekanismer för att förbjuda enskilda plastprodukter i enlighet med SUP-direktivet. Det är principiellt viktigt att den här mekanismen nu testas på ett begränsat urval av produkter.

§ 15a

Natur och Miljö understöder varmt den nya paragrafen. Under de senaste decennierna har avfallsförbränningsanläggningar byggts runtom i landet. De styrs i regel av kommunerna. Det betyder att kommunerna har ett incitiv av att styra avfallsströmmar till förbränning. Förbudet mot att bränna källsorterat avfall är en bra början, men Natur och Miljö anser att lagen ännu tydligare borde ålägga kommuner att prioritera materialåtervinning.

I bakgrunden finns kravet på EU-nivå, att högst 10 % av hushållsavfallet får deponeras eller brännas år 2035. Natur och Miljö bedömer att målsättningen sannolikt skärps vid nästa granskning år 2024.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

§ 35, § 36

Natur och Miljö stöder förslaget att kommunen skall ordna fastighetsvis avfallstransport.

§ 41a

Natur och Miljö understöder förslaget att småskalig behandling på fastigheten regleras i en skild paragraf.

Allmänna motiveringar:

Avfallslogistiken försvåras idag av delvis överlappande ansvarskedjor. Sedan länge har kommunerna i huvudsak skött anordnande av avfallstransporter, men fastigheter har även haft möjlighet att själva göra avtal med logistikföretag. Därtill har använda förpackningar dels transporterats inom ramen för det kommunala systemet och dels av organisationer som verkar inom ramen för producentansvarslagstiftningen.

Natur och Miljö har starkt förespråkat tidigare reformer gällande utvidgat producentansvar. Det är uppenbart, att det nuvarande systemet med splittrat ansvar medför att halvfulla fordon med likartade avfall kör inom samma områden längre sträckor än vad som vore optimalt.

Vi stöder förslaget att kommunen skall organisera avfallstransporten för avfall från hushåll. Det säkerställer bäst jämlikheten för medborgare i olika delar av landet. Natur och Miljö ser särskilda fördelar med det kommundrivna systemet i kustregionen, som till stora delar består av glesbygd. Vi bedömer att kommunerna har goda förutsättningar styra lösningar för hantering av avfall som främjar målen på EU-nivå och nationell nivå.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

§ 46

Tillägget att producentansvaret även skall omfatta företag som idkar distansförsäljning är synnerligen välkommet. Det minskar risker för så kallade fripassagerare som kan få orättvisa konkurrensfördelar genom att undvika miljöavgifter.

§ 49a-d

Natur och Miljö stöder den övergripande strategin, men anser att förslaget till juridisk lösning är något komplicerad. Vi befärar att avtalsprocessen kan bli besvärlig, eftersom frågan har debatterats livligt i många år.

Natur och Miljö anser att jämlikheten främjas av förslaget att producentansvarsorganisationerna deltar i att finansiera kostnaderna för hantering av förpackningsavfall som samlas in via de kommunala logistikkedjorna. Enligt förslaget skulle finansieringsansvaret fastställas till minst 80 % av kostnaderna. Procentsatsen är given i EU-direktivet. Natur och Miljö anser att producenternas finansiering på sikt bör höjas till 100 %. På så sätt kan man säkra att kostnaderna för hantering av förpackningsavfallet inkluderas i konsumentprisen, vilket skapar starka incentiva till ekoeffektiv design.

§ 51

Natur och Miljö stöder varmt förslaget att utvidga producentansvaret till att också omfatta information och rådgivning om hur man minskar avfallsmängder.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

§ 87

Natur och Miljö stöder förslaget att den riksomfattande avfallsplanen även skall behandla nedskräpning. Den nationella avfallsplanen är ett naturligt sammanhang att styra åtgärder gällande förebyggande av skräp (inkl mikroplaster) i havet och i naturen på land.

§ 88

Enligt förslaget skulle uppföljningsprocesserna kompletteras med regionala samarbetsgrupper. Inom miljöpolitikens område finns ett otal sådana samarbetsgrupper. Ett gemensamt tema är frågan om samarbetsgruppernas makt och ansvar. Natur och Miljö föreslår att de nationella målen för återvinningsgrad av olika material skulle spjälkas upp på regional nivå. Varje samarbetsgrupp skulle ansvara för att målsättningarna inom den ena regionen uppfylls.

§ 93

Natur och Miljö delar uppfattningen att minskning av livsmedelsavfall har hög prioritet just nu, men ställer sig något tveksam till att i lagtext betona frågan så starkt. Målsättningen bör rimligtvis vara att problemen åtgärdas snabbt, medan lagtext i grund och botten skall vara relevant en lång tid framöver.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenveto

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Minimiantal regionala insamlingskärl för förpackningsavfall (producentansvar)

Med utgångspunkt den etablerade lagstiftningen gällande producentansvar skulle producenterna fortsättningsvis åläggas att arrangera mottagningspunkter för förpackningsavfall. Eftersom källsorteringen utvidgas inom den kommunala avfallslogistiken är det motiverat att sänka det minsta tillåtna antalet regionala insamlingskärl för glas, metall och fiberförpackningar. Återvinningen av plastavfall har äntligen kommit igång på allvar nu, när det finns efterfrågan på plastavfall i industriell skala. Natur och Miljö stöder förslaget att öka minimiantalet regionala insamlingskärl från 500 till 1000.

Nya målsättningar för återvinning

Natur och Miljö anser att det är viktigt att fastställa bindande nationella mål för återvinningsgraden gällande olika material. Helt frivilliga system fungerar inte. EU-direktiv är bindande för Finland, men en svaghet i vår nationella lagstiftning är att mål som skrivs in i lagen inte är bindande i det hänseendet att det skulle finnas sanktioner för aktörer som agerar i konflikt med målen.

Av motiveringarna framgår tydligt att Finland är långt ifrån bäst i klassen inom EU. Vi tycker att det är hög tid att höja målen för återvinning. Enligt förslaget skulle målen fastställas för åren 2025, 2030 och 2035. Särskilt 2035 ligger så långt framåt i tiden att lagstiftaren tydligt bör signalera att målsättningarna kan höjas om och när efterfrågan på återvunnet material ökar.

Natur och Miljö välkomnar att Finland från och med år 2020 uppdaterar sina beräkningsgrunder för återvinningsgraden så att de följer den gemensamma EU-standarden. På så sätt blir siffrorna jämförbara.

Vi vill särskilt peka på att återvinningsgraden för träförpackningar (i praktiken lastpallar) är anmärkningsvärt låg. En förklaring är den allmänt utbredda, men likväl felaktiga uppfattningen att Finlands virkestillgångar är så gott som oändliga och att virke som en förnyelsebar råvara kan användas till slit-och-släng-produkter.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Vi delar slutsatsen från sakkunnigutredningar, att de skärpta målsättningarna för återvinningsgraden inte kan uppnås utan betydande reformer av avfallssektorns styrmekanismer inklusive lagstiftningen (Perustelut 24.4.2020, avsnitt 3.3.2).

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Batterier och ackumulatorer

Finlands officiella mål är att mångfaldiga antalet elbilar i Finland och inom många andra branscher går elektrifieringen framåt med stormsteg. Det här medför stora utmaningar för hanteringen av gamla batterier och ackumulatorer. Utvecklingen går snabbt framåt och Natur och Miljö befarar att EU-direktivet kommer att föråldras snabbt. Det vore skäl att ytterligare granska hur Finland aktivt kunde bli ett föregångarland gällande återvinning av de värdefulla materialen i batterier.

Textiler

Enligt EU-direktiv skall insamling av textilavtal inledas senast år 2025. Enligt förslaget skulle textilinsamlingen i Finland inledas år 2023. Natur och Miljö föreslår att tidtabellen skulle försnabbas med minst 1 år.

Nordman Bernt
Natur och Miljö - verksamhetsledare Bernt Nordman